

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้จังหวัดสระแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การสร้างหลักสูตร ได้วินิจฉัยความต้องการ และสำรวจสภาพปัญหาของท้องถิ่นเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ตามรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Hilda Taba และได้ทำการศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อนำมากำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร แล้วนำหลักสูตรมาตรวจสอบความเหมาะสม ความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำหลักสูตรไปทดลองใช้

2. การทดลองใช้หลักสูตรกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนบ้านตาหลัง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยประเมินจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดเจตคติต่อจังหวัดสระแก้ว โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One – Group Pretest – Posttest Design

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้จังหวัดสระแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม ที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนได้

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตร หลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้จังหวัดสระแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 เจตคติต่อจังหวัดสระแก้วหลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการสร้างหลักสูตร หลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้จังหวัดสระแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้นเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน เนื่องจาก

1.1 หลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้จังหวัดสระแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรที่มีความถูกต้องเหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบา (Hilda Taba) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรและการสำรวจ วินิจฉัยความต้องการและสภาพปัญหาในท้องถิ่น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวมีความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพราะช่วยให้มีความเข้าใจในแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รู้และเข้าใจในเรื่องที่จะพัฒนาหลักสูตรและรู้ถึงปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จึงทำให้สามารถจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ข้อมูลมีความสมบูรณ์ และมีความสอดคล้องต่อความต้องการของท้องถิ่น ขั้นตอนดังกล่าวนี้สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของ ธำรง บัวศรี (2532, หน้า 153-159) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรนั้นจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานของหลักสูตร ซึ่งได้แก่ การศึกษาค้นคว้าหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรจากเอกสารและงานวิจัย การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของชุมชน เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรนั้นมีความถูกต้อง ทำให้ทราบความต้องการของสังคมและท้องถิ่น อันจะสามารถจัดหลักสูตรให้ตอบสนองความต้องการนั้น ๆ ได้ นอกจากนี้การศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานนั้น ยังเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวช (2542, หน้า 90-92) ที่กล่าวว่า การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรมีประโยชน์เพื่อใช้ในการกำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตร

1.2 หลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้จังหวัดสระแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้นเป็นหลักสูตรที่ได้มีการนำแนวการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางมาเป็นกรอบในการดำเนินการ เช่นเดียวกับวิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวช (2542, หน้า 124) กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่น คือ การนำหลักสูตรแกนกลางทั้งเอกสารหลักสูตรที่พัฒนามาจากส่วนกลาง มาปรับ ขยาย หรือเพิ่มหรือสร้างหลักสูตรย่อยขึ้นใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่และการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

2. ผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น

2.1 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก

ด้านสาระการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้จังหวัดสระแก้วนั้น นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว เป็นเรื่องราวที่สอดคล้องกับชีวิตจริงและความต้องการของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หัตยา เจียมศักดิ์ (2539) สาลินี อุดมผล (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องหัตถกรรมในท้องถิ่น และการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน เรื่องการเจียรไนนิล ตามลำดับ กล่าวว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเรื่องราวในท้องถิ่น ซึ่งเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและความต้องการของผู้เรียนทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้จังหวัดสระแก้ว เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น มีการใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เน้นรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยให้ผู้เรียนจัดกลุ่มและมีปฏิสัมพันธ์กันเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน มีการมอบหมายบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในงานด้านต่าง ๆ ในกลุ่ม มีกิจกรรมให้ศึกษาค้นคว้า การจัดทำผลงานกลุ่ม การสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือกันทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในบทเรียนอย่างลึกซึ้ง อันเนื่องมาจากนักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองและด้วยความร่วมมือจากเพื่อน ๆ ในกลุ่ม ผู้เรียนได้มีโอกาสช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ได้ปรึกษาหารือในการทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนได้อย่างลึกซึ้ง จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้จังหวัดสระแก้วสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของสุวิมล ชินชูศักดิ์ (2543) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องอัตราส่วนและร้อยละ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกัน และได้สรุปข้อดีของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่า การสอนแบบร่วมมือจะสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับนักเรียนมากกว่าการเรียนแบบรายบุคคลหรือการแข่งขันกัน นักเรียนจะรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มและร่วมสร้างพลังทางบวกให้แก่กลุ่ม สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะร่วมมือกันเรียนรู้จากการพึ่งพากันเรียนรู้ ปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม นอกจากจะพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนแล้วยังพัฒนาทักษะทางสังคมในตัวของผู้เรียนด้วย ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพจากงานที่ร่วมรับผิดชอบในกลุ่ม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้

ร่วมมือกันทำงานได้มากเท่าใด ผู้เรียนจะสามารถพัฒนาทักษะทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการทำงานร่วมกันมากขึ้นเท่านั้น

2.2 นักเรียนมีเจตคติต่อจังหวัดสระแก้วหลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้จังหวัดสระแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ในเรื่องราวของจังหวัดสระแก้วที่สมบูรณ์ครบถ้วน มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยอาศัยการร่วมมือกันในการเรียนรู้และบูรณาการเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ในกลุ่มต่าง ๆ เข้าด้วยกัน มีกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีการวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสมต่อผู้เรียน รวมทั้งการเรียนรู้ในเรื่องราวของจังหวัดสระแก้ว เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวกับผู้เรียน มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ผู้เรียนจึงเรียนรู้ด้วยความสนุกสนาน มีความสนใจ และสามารถเอาความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ จึงถือได้ว่าการเรียนรู้ในหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้จังหวัดสระแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นการสร้างประสบการณ์ตรงในเรื่องราวที่เกี่ยวกับจังหวัดสระแก้วให้กับผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ทำให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าในเรื่องราวของจังหวัดสระแก้ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาจิตพิสัยของบลูม (Bloom, 1956 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2545, หน้า 235) ที่กล่าวว่าพัฒนาการด้านเจตคติหรือความรู้สึกนั้น เป็นผลมาจากการที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับค่านิยมนั้น ผู้เรียนเกิดเห็นคุณค่าของค่านิยมนั้นและเกิดเจตคติที่ดีต่อค่านิยมนั้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้

1.1 หลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้จังหวัดสระแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นหลักสูตรท้องถิ่นที่มีสาระการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของจังหวัดสระแก้ว ซึ่งมีความสอดคล้องตามสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้จัดการเรียนรู้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดสระแก้ว และสามารถนำบางสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรท้องถิ่นนี้ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้นักเรียนในระดับชั้นที่สูงกว่าได้ โดยใช้สาระการเรียนรู้จังหวัดสระแก้วเป็นพื้นฐานในการเชื่อมโยงไปสู่เรื่องใหม่ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจมากยิ่งขึ้น

1.2 การจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้จังหวัดสระแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ควรจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือควรมีกิจกรรมที่หลากหลายสำหรับนักเรียน

1.3 ครูผู้สอนที่จะนำหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้จังหวัดสระแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปใช้จัดการเรียนรู้สามารถปรับเปลี่ยนเวลา สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลได้ตามความเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยในเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ใน จังหวัดอื่น ๆ ของประเทศไทย เพื่อใช้เป็นหลักสูตรในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละจังหวัด ซึ่งผู้เรียนจะได้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวจังหวัดของตนเอง

2.2 ควรมีการทำวิจัยในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในเนื้อหาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับท้องถิ่นด้านอื่น ๆ เช่น นิทานพื้นบ้าน ศิลปะการแสดง เป็นต้น